

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 10 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 93.

V Ljubljani, v torek 26. aprila 1898.

Letnik XXVI.

Državni zbor.

Dunaj, 25. aprila.

Položaj se je zadnje dni toliko zboljšal, da katoliška ljudska stranka ne bode stavila posebnega predloga, temveč z ostalo desnico glasovala proti predlogom nemških levičarjev. Stališče kat. ljudske stranke je jako težavno, posebno pa tirolskih članov, ker so ondi nemški nacionalsci z liberalci pričeli brezozirno agitacijo proti baronu Dipauliju in njegovim pristašem. In to je, kar pojašnjuje postopanje barona Dipaulija, ki se je že minulo leto z nekaterimi tovariši izjavil proti lex Falkenhayn. Tudi znani govor češkega poslanca Sokola v ljudski šoli je mnoge neprijetno iznenadil ter vzbudil še večjo nezaupnost. Toda takoj izprva je bilo gotovo, da kat. ljudska stranka ne bode glasovala za ministersko zatožbo, za katero levičarji tratijo čas že tri dni. Skoraj polovica članov te stranke je podpisala Falkenhaynov predlog, zato bodo skoraj gotovo nekateri glasovali z desnico, drugi se bodo odtegnili glasovanja, katero se bode vršilo jutri. To stališče hoče jutri v debati označiti posl. Zallinger.

V sredo se prične jezikovna debata. Zatrjuje se, da bode grof Thun takoj pričetkom debate označil vladno stališče. Vlada ne bode predložila vladnega načrta, pač pa izrazila željo, naj poseben odsek izdela načrt zakona, kateremu bi mogle pritrditi vse zmerne stranke. Toda danes je popolnem negotovo, ali se v tem kratkem zasedanju sploh konča jezikovna debata ter izvoli odsek. Levičarski listi namreč svetujejo svojim pristašem, naj se sploh ne udeležé debate in volitve v odsek, ako vlada ne ustreže njihovim zahtevam. Sicer pa so tudi v opoziciji glede tega vprašanja različna mnenja. Radikalna stranka zahteva od vlade, da predloži načrt jezikovnega zakona, ki določa nemščino kot državni jezik. Druga skupina zahteva splošen zakon, ki naj bi določal temeljna načela, deželni zbori pa naj bi po teh

načelih sklenili deželne zakone o jezikovnih določbah. In tretja skupina zahteva jezikovni zakon samo za Češko in Moravsko, koder veljati zadnji naredbi. Torej nasprotja povsod, nejeenost na levi in desni. Čehi namreč naravnost odrekaajo drž. zboru kompetenco v tem vprašanju; tega stališča se drže Poljaki in dalmatinski Hrvatje, kateri ravno iz tega vzroka niso podpirali našega predloga. Iz vsega je razvidno, da jezikovna debata ne obeta nobenega praktičnega vspeha.

Navzlic temu se hoče več članov iz naše zveze oglasiti za besedo, da zavračajo nemške neopravičene zahteve, zagovarjajo slovenske zahteve ter avstrijsko stališče nasproti radikalnim Nemcem, ki sedanjo Avstrijo primerjajo nekdanji Poljski. Debata utegne biti jako živahna, kajti od minolega leta raste nasprotje med desnico in opozicijo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. aprila.

„Club italiano“ in ministerska obtožnica. Klub italijanskih poslancev je sklenil v svoji včerajšnji seji, da se ne vdeleži razprave o nujnem predlogu nemških kričarjev glede obtožnice Badenijevega ministerstva. Kot pripravo za ta sklep je objavilo glasilo „Alto Adige“ članek, v katerem poiaa zastopnikom italijanskega naroda na srce, naj se v tem vprašanju ne prena-glijo. Ministerske zatožnice, pravi ta list, imajo le tedaj nekaj smisla, ako se jim posreči odvzeti moč kakemu ministerstvu. Ako se pa ta namen ne doseže, ne pomenijo ničesar, kot pretiravanje in strankarstvo. Dosedanji poskusi napram Badeniju poostrujejo le strankarska nasprotstva in kažejo pomanjkanje miroljubnosti napram nemškemu narodom. Prepričani smo toraj, da bodo italijanski poslanci tudi v tem slučaju ohranili svojo nevtralnost. Prenapetost radikalnih Tevtonov ne zasluži nikake podpore. Obstrukcija, ministerske

zatožnice, zahteva, naj se prekličajo jezikovne naredbe, so orožja iz istega arzenala in imajo namen, vzdržati nemško prvenstvo, ki je dandanes nesmisel. Italijani se morajo postaviti na stališče, ki ne provocira nobene narodnosti. — Tem besedam dostavlja dunajska židinja iz Fichtegasse, da bodo toraj Italijani glasovali proti obtožnici in bodo prej ali slej prejeli zahvalo za svojo nevtralnost od slovanske solidarnosti. — Naravnost smešno je, da govore italijanski kričarji v nesmiselnosti, ako se Nemci bore za prvenstvo, ko sami uganjajo še stokrat večjo nesmiselnost, ker hočejo biti neomejeni gospodarji nad celim slovanskim Primorjem. Res je vse, kar piše „Alto Adige“ o nemških kričarjih, toda nujno potrebno je, da sami opuste še mnogo gorje krivice napram slovanskemu prebivalstvu.

Nemrti v Pragi. V nedeljo popoldne se je pojavilo na raznih delih praškega mesta zopet nekaj takih prizorov, kakršni so bili na dnevnem redu pred proglašenjem zadnje nagle sodbe. Sprli so se nemški in češki dijaki, v boj pa so se vmešavali tudi socijalistični in drugi delavci. Razbitih je zopet nekaj oken, nekaj oseb aretovanih, pa tudi več ali manj udarcev so prejeli bojovníki obeh strank. Poročila o tem dogodku so seveda zelo različna. Nemški listi seveda pišejo, da so Čehi brez vsakega povoda napadli mirne nemške dijake, tepeni so bili samo Nemci, okna so pobita le pri nemških hišah in sploh so bili Čehi največji pretepači. Da tem poročilom nihče ne more verjeti, je popolno jasno in tudi dovolj znano, kako „miroljubni“ in krotki so nemški burši.

Volitve v nemški državni zbor se vrše, kakor je sedaj definitivno določeno, dne 16. junija, toraj v tretjem tednu po binkošti. Državni zbor, ki se snide jutri, toraj ne bo več dolgo koval postav. Rešiti mora le še novi vojaški kazenski zakonik, ki je sicer že odobren v drugem branju, vendar je imel do najnovejšega časa toliko na-

LISTEK.

Snubač.

(Češki spisal K. Kren. Poslovenil Savo Savić.)

(Dalje.)

Francelj je šel poleg Marijanice in ona poleg njega, in oba sta bila tako nekako zamišljena, nekako tako, kakor turški finančni minister, ko razmišlja iz same ljubezni o novih davkih za sinove bradatega proroka.

Korakala sta počasi dalje, toda beseda jima ni hotela iz ust in pot okoli ribnika jima je že hotel reči s poslednjim drevesom k tej njivi tihi zabavi amen, ko se je Francelj nekoliko ojunačil ter sklenil Marijanici nekaj lepega in prebrisanega povedati.

Že nekoč si je segel za vrat, kakor da mu ruta, katero je imel speto z lepo pentljo, stiska vrat. V zadregi je potegnil za jeden konec in lepa pentlja se mu je razvezala.

Francelj se je ustavil.

Marijanica tudi; pogledala je sedaj prvič na Franceljno in se je srčno zasmejala.

»Zakaj se smeješ?»

»Ker imaš pentljo razvezano.«

»In bi mi je ne hotela zopet lepo zavezati?»

»Zavežem, če ti bode le všeč, to pentljo.«

»Kako pa bi mi ne bilo všeč, če mi ti zavežeš?»

»In kdo ti jo je prej zavezoval?»

»Včasih sam in včasih stara mamica, če je imela biti pentlja lepša, in to ženska boljše stori, kakor moški.«

Marijanica je zardela in zavezala Franceljno lepo pentljo.

V bližini so se oglasili koraki. Kjer se je že vzela, pred njima je stala stara kovačica, kateri so rekali »novice«.

To je bila ženska s tako špičastim nosom, da ko bi imel kdo uho, kakor igla, bi mogel ž njim tudi šivati, no, in jezik, ta je bil iz samih repov. Kar se je kje v vasi zgodilo, za vse je imela stara kovačica »dokument«, da, videla je baže pri vsaki hiši v lonce, kaj se kje kuha, in

vse je natanko razložila. Zato so ji rekali »novice« in so se je bali kakor ognja.

Kovačica je tedaj, kakor bi ne bilo nič, šla mimo in pogledala po Marijanici in Franceljno:

»Bog daj srečno in dobro popoldne! Kako pa, Francelj, ali je mati zdrava? In ti, deklica, kako pa ti že pravijo, vidiš, že niti ne vem, že me na starost tudi spomin zapušča, no, kakor Bog hoče, tako, kaj sem hotela hitro reči? Imam na jeziku, toda ne spomnim se.«

Kovačica je govorila le tako tja v en dan in si med tem natanko ogledala oba od glave do nog.

To je Franceljna razjezilo.

»Da imate, teta, nekaj na jeziku? Veste kaj? Odprite usta in jaz vam to na jeziku prečitam.«

»Da bi te Bog za to ne kaznoval, Francelj. Ali ne veš, da moramo stare ljudi spoštovati?»

Kovačica je govorila z namenom zelo glasno in posrečilo se ji je, kar je hotela.

Na drugi strani ribnika so slišali njen govor in iz zvedavosti jih je prišlo nekoliko sem.

Marijanica je jela plakati in zbežala na jedno stran in Francelj na drugo.

sprotnikov, da ni bilo mnogo nade na srečno rešitev. No ta strah se je sedaj polegel, ker je vlada voljna tudi nekoliko popustiti, opozicijske stranke pa že itak ne mislijo mnogo več na kako resno delo, marveč se pečajo že bolj z bližnjimi volitvami.

Minister Barthou pred volitvami. Francoski zunanji minister Barthou je imel v nedeljo v Oloronu volilski shod, na katerem je pojasnoval program radikalne in socialistiške stranke. Dokazoval je poslušalcem, da je program teh strank popolno ničeven, brez vsakega temelja in konečnega cilja, ter opozarjal na nevarnost kolektivističnih nauk. Govornik je našteval potem naloge Melinejevega kabineta, katere želi izvesti v bližnji prihodnosti. Dejal je pa tudi, da se povodom sedanjih volitev ne bo bil boj za obstoj republike, ki ni v prav nobeni nevarnosti, pač pa se bode vršila borba mej dvema programoma. Potreba je, je končal govornik, da se sedaj pokaže resna volja, pripomoči do trdne homogene večine in ravno take vlade, ki bo živela zaupanje in podporo od vseh strani ter ji bo s tem omogočeno izvesti velike načrte v notranji in zunanji politiki.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. aprila.

(Državni zbor.) Kakor se nam z Dunaja poroča, so razmere v zbornici tako zamotane, da ni skoro upati, da bi v parlamentu prišli do pravega dela. Zdi se, da se je tudi vlada že sprijaznila z mislijo, da bo morala vsaj začasno vladati brez parlamenta, tembolj ker čuti, da ji takoj zmanjka tal pod nogami, ako sedaj v zbornici prične poskuse za uredbo jezikovnih razmer. Poslanci so pripravljeni na to, da se kmalu razidejo.

(Državni pravdnik pa morala.) Veliko skrbi imata državni pravdnik in vladni komisar, da bi kdo ne zavpil »živio!« pri kaki igri, ali da ne bi potipal kdo kake nemčurske čepice. Je že prav, da tako skrbita za red. Toda sodili bi, da je tudi javna morala prevažen element državne blaginje. A za to se zdi, da sta moža reda gluha in slepa. Ne bomo obnavljali starih stvari, katerih žalostne posledice pa se vedno bolj kažejo. Ali »eksperimente« v varstvo morale (!) v blagor Ljubljane sedaj ponavljajo že tudi drugi in sicer taki in na tak način, da bo nam morda župan Hribar sam pritegnil, da ni več eksperiment za moralo. »Misterije vojaške kletke« so sicer misterije, a menimo, da je že tudi državni pravdnik kaj slišal o njih, saj je opozarjal nanje celo »Slovenski Narod«. — Radovedni smo, če bo tudi o tej stvari državni pravdnik nakopičil toliko aktov, kakor jih je nakopičil o malenkostnih demonstracijah v »Zvezdi«, ali pa se bo držal, kakor junak Mihola v Tavčarjevi povesti: »Kadar nočem, da bi videl, tedaj ne vidim; kadar nočem, da bi slišal, tedaj tudi ne slišim ne!«

(Prvi majnik!) »Slovenska krščanska socialna zveza« priredi v nedeljo dne. 1. majnika t. l. izlet na Šmarno gor. Odhod iz Ljubljane z jutrajnim gorenjskim vlakom in peš. Na gori bode ob 1/10. uri dopoldne s v. maša z go-

vorom. S Šmarne gore se podajo izletniki v št. Vid; kjer bode pri g. Cirmanu, po domače pri Jožefu skupni obed, v farni cerkvi v št. Vidu popoldansko cerkveno opravilo. Po shodu, katerega priredi »Slovensko katoliško delavsko društvo« iz Ljubljane v ondotnem »Rokodelskem domu«, bode na vrtu g. Cirmana velika ljudska veselica proti prostovoljni vstopnini. Na vspeh je tamburanje »Zvezinega« tamburaškega zbora pod vodstvom g. Iv. Železnikarja, in petje »Slov. kat. del. društva, Zvon« ter slavnega šentvidskega mešanega zbora pod vodstvom g. nadučitelja J. Žirovnika. Izlet se vrši ob vsakem vremenu. Somišljeniki in somišljenice, agitujte, da ob tem izletu pokažemo svetu, kako številne so naše vrste. Dne 1. majnika vsi krščanski socialci na noge! — Odbor »Slovenske krščanske socialne zveze« v Ljubljani.

(Slovensko delavsko stavbeno društvo) se je ustanovilo z namenom delavcem pomagati do lastnega, zdravega stanovanja. To društvo je vregistrena zadruga z neomejeno zavezo. C. kr. deželna kot trgovinska sodnija je vpis pravil dovolila. Zadruga je z 25. dnem aprila začela svoje delovanje. Ravnateljstvo nam poroča, da ima začasno svojo pisarno v »Katoliškem domu« na Turjaškem trgu v Ljubljani in določuje uradne ure na vsak petek večer od pol 7. do pol 8. ure in vsako nedeljo od pol 10. do 11. ure zjutraj. Kdor želi pristopiti, naj izvoli se tam oglasiti. Člani so redni (plačajo vstopnine 2 kroni) in vsaj en delež (5 gl.) in podporni člani (5 kron na leto).

(Kanonično vmeščen) je bil danes č. g. Mihael Koželj na župnijo Podbrezje.

(Slovenska Matica.) Jutri ob šestih zvečer ima »Slovenska Matica« v »Narodnem domu« svoj letošnji (XXXIII.) redni občni zbor. Opozarjamo gg. društvenike na ta zbor z dostavkom, da je treba za sklepčnost po § 10 al. 2) dr. pravil navzočnosti 40 društvenikov.

(Z Brezij.) Uljudno se naznanja, da se prične s 1. majem t. l. vsako nedeljo prva sv. maša ob 1/7. uri in druga ob 1/11. uri — obe s pridigo; ob Marijinih praznikih pa prva sv. maša ob 1/7., druga pa ob 10. uri. — Vsakdanje maše za romarje ostanejo kakor preteklo leto ob istem času t. j. ob 1/10. uri.

(Pater Pavišič zmaga!) V nedeljo je imel v Trstu pater jezuitov, Pavišič, svoj govor o krščanskem ter pravem socializmu. Govoril pa ni, kakor se je početkom menilo, v gledališču, ker vodstvo gledališča »Politeama Rossetti« baje ni pustilo v to svrhu svojih prostorov, marveč se je vršil shod na drugem kraju v privatnem poslopju. Za naše čitatelje zadostuj dejstvo, da so talmi-socialisti bridko pogoreli s svojimi tezami pred Pavišičem. Le-ta je opetovano dokazal, da je žido-socializem pogubljiv za človeško družbo in le neko mamilo za prvi trenotek, ker le sredstvo za dosego izvestnih nelepkih namenov, sam v sebi pa brez vse zdrave realne podlage. Pavišiču je občinstvo burno ploskalo, zlasti ko je videlo, da so nasproti učenjaku Pavišiču pravi duševni revčki, kakor Camber, Učekar, Gerin in dr. lomili le puhle fraze in povedali ničesar. Tu se je videlo, česa se boje tržaški judje: resnice, mogočne resnice se boje, katera je pa venderle sijajno zmagala!

(Namestu venca) na grob posestnika Štefana Furlana je podaril posestnik Fr. Tavčar z Vrhnike 3 gl. za dijaško mizo.

(Pri občinski volitvi) na Homcu 24. aprila je bil županom izvoljen Gregorij Šarec, v Šmarci pa isti dan Janez Jeran.

(Iz Metlike.) Slabi časi so, kaj ne, g. vrednik, pa vendar — čujte! — bode pri nas nekateri kmetje, kakor sem slišal praviti, letos prosili, da bi jim zopet toča pobila, ker potem se jim bodo, kakor upajo, polagoma vsi dolgovi poplačali. Da so si ti prebrisani kmetje to izmislili, je čisto umevno, ker v veliki sili in zadregi je človek res iznajdljiv — in prvi poskus se je pri nas izvrstno posrečil, kakor je bilo čitati tudi v »Slovenecu«. Mogoče, da je jeden ali drugi pokimal z glavo, češ, kako je kaj takega mogoče — ali res je pa vendar le, ker nam do danes niti občinski tajnik metliški, gospod Gangl, niti kdo drugi ni odgovoril z onim prelepim »devetnajstoparagrafom« ni res, res pa je. Seveda se nam naš go-

spod »Communalbediensteter«, kakor ga je račil nazivati slavni »Weltblatt«, lahko smeje, češ — oderint dum metuant — ali mi smo tudi očitno vprašali, ali se je to zgodilo z vednostjo višjih oblasti in zakaj se je to dopustilo? Kakor se vidi, je to popolnoma pošteno in pravično in »Slov. list« je zadnjič najbrže krivico delal naši I. dolenjski posojilnici, ki jo je nekamo po strani napadal! O da bi bilo tako! — Čudno je to res, kar se je pri nas zgodilo, da se je s tujim denarjem tako samovoljno postopalo v očigled gospoda okrajnega glavarja. Ali smo na Mažarskem? — V komisijo za osebni dohodninski davek je neki tudi izvoljen naš »svemoguči« gosp. občinski tajnik, kateri ima zdaj že služb brez števila, dasi ni videl nikdar niti prve gimnazije, ampak je baje le dobro izučeni strojar. On je zato najbolj sposoben in znan z našimi razmerami in nas bo najbolje (!) zastopal pri davku — kakor se bere v nekem agitacijskem pismu, ki ga imam pred sabo. Na ta način stekel si bo kot cerkveni ključar, občinski tajnik itd. itd. nevenljivih zaslug za slavno metliško mesto, in morda se ga sčasoma spomni še naš dvorni svetnik in protektor na Dunaju in mu preskrbi ono, kar se navadno daje zasluženim možem. Prosit!

(Iz učiteljskih krogov) se nam piše: Dne 15. t. m. ste prijavi poročilo o seji c. kr. mestnega šol. sveta v Ljubljani, v koji se je razpravljalo tudi o prošnji vodstev mestnih deških ljudskih šol, da se uvrsti mestno učiteljstvo v I. in II. plačilno vrsto. Poročilo pravi, da se prošnja predloži s primernimi nasveti vis. c. k. dež. šol. svetu. — Čakal sem obvestila zadnjega »Učit. Tov.«, ki sicer tudi prijavlja poročilo o seji mestnega šol. sveta, a jako previdno molči o prošnji šol. vodstev za uvrstitev mestnih gg. tovarišev v I. ozir. II. plačilni razred. To ni lepo! Ne izgubljam o tem besedi, ampak samo konstatujem, da je to sporočilo vzbudilo pri učiteljstvu po deželi veliko nejevoljo in ogorčenost. Čudno, da gg. tovariši v Ljubljani reklamujejo vse le za se, a za učitelje na deželi naj bi zadostovali le sami ostanki. Z isto pravico ko oni, zaprosijo lahko za uvrstitev v I. ozir. II. plačilni razred tudi gospice učiteljice in potem ostajata za nas selske učitelje srečno zadnja dva plačilna razreda. Kolika krivica bi se godila učiteljstvu po deželi, če bi se ugodilo prošnji mestnega učiteljstva. Čemu se je pa potem uveljavil status, ako naj obstajajo stare krivice? No, pričakujemo od pravicoljubivosti vis. c. k. dež. šol. sveta, da bode dal slednjemu kar mu gre, prošnjo vodstev mestnih deških ljud. šol pa potisnil tja kamor sodi, v — koš. Za danes dovolj.

(Prošnja.) Lani nam je toča ukončala vso ajdo, tako da nimamo niti zrna semena. Zato pozivljemo vse kmet. podružnice in zadruge, naj nam pripomorejo po svojih udih do cenega in dobrega ajdovega semena. Ponudbe naj se vpošljejo podpisani. Plača se takoj.

Kmetijska podružnica v Nadanjem Selu, pošta št. Peter na Krasu.

(Poljski čuvaji v tržaški okolici.) V zadnji mestni seji tržaški je bila odbita prošnja škedenjskih prebivalcev za vzdrževanje jednega poljskega čuvaja v škedenjskem okrožju. Magistrat je prošnjo odbil z motivacijo, da ne mara držati v škedenji čuvaja, ker se je mestu vzela policija za tržaško okolico sploh in sicer varstvena policija, katero je vzela v svoje področje država. Magistrat je s tem svojim korakom udaril zopet resnici in pravici v obraz, ker sploh drugače ne zna, kajti prezrl je razloček med varstveno policijo in poljskimi čuvaji, katere poslednje mora vzdrževati občina. Škedenjem se s tem ni zgodila prav nobena krivica, saj je znano, da so ti »poljski čuvaji« bili le magistratovi politični hlapci, ki so se smešno trgali za magistratovo politiko, svojo pravo dolžnost pa zanemarjali. Ko bode treba, si škedenjci, kakor vsi okoličani, lahko izberejo zanesljive čuvaje iz svoje srede in prispejo k temu, vsaj bodo imeli mir pred lopovi. Magistratu pa je nekaj drugega na poti. On bi le želel dobiti zopet v roke varstveno policijo, da bi taki magistratovi krvoloki po okolici zopet po starem preganjali okoličanske Slovence in jih zavajali v zapore. Da se je to rokodelstvo odvezlo magistratu, tega ne more preboleti. Še marsikaj drugega bi se mu lahko odvezlo, ako bi se le resno hotelo ondi na glavnem trgu tržaškem — v rumeni hiši!

(Hrvatski list v Rimu.) »Obzor« piše: Pod konec lanskega leta smo javili, da namerava kanonik Ivan Vitić z drugimi Hrvati izdajati z novim letom v Rimu hrvatski list. Ta misel se zaradi zaprek ni mogla ostvariti, ker ima g. Vitić premnogo posla v odboru: »Executiva societas Slavorum iuribus vindicandis«. Ta odbor je začel že objavljati zanimive vesti v latinskem in italijanskem jeziku. Komur je do naše stvari, naj se obrne na gospoda kanonika Ivana Vitića, in dobival bo ta list za 1 gld. na leto, a kar prestane, to je na korist siromašnih Hrvatov v Rimu.

(Nagrada za dela o Rusnih.) Slavjansko dobrotvorno društvo je razpisalo natečaj za nagrado od A. F. Hilferdinga v svoti 3000 rubljev za delo o sedanjem položaju Rusinov v Galiciji, Bukovini in na Ogerskem.

(Kako Madžari postanejo — plemiči?) Organ madžarske ljudske stranke piše: Madžar postane plemič tako, da žid svoje za 50 novcev kupljeno ime završi s črko y. Tako je obitelj Deutsch dobila predikat »Hatvani«, a piše ga »Deutsch-Hatvany«. Čez nekaj časa odpade ime Deutsch, pa bo ostalo samo Hatvany, ali: čist madžarski magnat.

Društva.

(Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Šiški) priredi v nedeljo 15. maja veselico v Gorenji Šiški na Vodnikovem domu pri Žibertu (na Jami).

(Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) so od 1. do 20. aprila poslali: Slavna kmetka posojilnica na Vrhniki 30 gld. — Podružnica v Šempasu 16 gld. 30 kr. — Slavna posojilnica v Konjicah 25 gld. — Iz nabiralnika v gostilni gospoda Jožefa Selaka na Bučki 2 gld. 50 kr. — Ženska podružnica v Gorici za l. 1897 še 28 gld., za leto 1898 pa 22 gld. letnine po blagajničarici g. A. Drufovki. — Č. g. Fr. Gomilšek, provizor v Jarenini, 10 gld., katere so zložili veseli gostje na godovanju č. gosp. župnika Jožefa Čičeka v Jarenini. — V veseli družbi treh Petrov, treh Jožefov in dveh Janezov v Rutarjevi gostilni v Dolinčičah nabran 1 goldinar. — Iz nabiralnika gospoda Jožefa Pavla v Dolinčičah 2 gld. 33 kr. — Podružnica za Beljak in okolico 15 gld. — Slavno vredništvo »Slov. Naroda« v Ljubljani po gosp. Jos. Nolliju nabranih 407 gld. 38 kr. — Podružnica v Radovljici po gospodu Fürsagerju 47 gld. — Živel rodoljubni darovalci in darovalke!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Narodno gospodarstvo.

Razpis dobave.

C. kr. trgovinsko ministerstvo poroča trgovski in obrtniški zbornici, da je glavno poštno in telegrafsko ravnateljstvo v Bukareštu razpisalo na dan 23. in 30. aprila in 3. maja t. l. dražbo za dobavo jeklene in bakrene žice in ploščice iz medi. Razpis dobave se lahko vpogleda v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj, 26. aprila. Cesar je potrdil sklep kranjskega deželnega zbora, po katerem se izločite davčni občini Orehovica in Polhovica iz občine Brusnice ter tvorite samostojno občino Orehovica.

Dunaj, 26. aprila. (Poslanska zbornica.) Pričetkom seje interpeluje poslanec Funke s tovariši radi nedeljskih izgrediv v Pragi. Zbornica preide nato na dnevni red. Posl. Zallinger je govoril v imenu tirolskih konservativnih poslancev ter obsojal dogodka lanskega leta v parlamentu, sedanji opoziciji pa se ne pridruži zaradi tega, ker želi, da pride zbornica kmalu do resnega dela. Zallinger je govoril tudi proti Schönererju ter ga je zato posl. Wolf motil mej govorom z zabavljicami. — Ko je spregovoril poslanec dr. Kramar, bivši podpredsednik zbornice, planila je vsa levica proti desnici ter kričala proti Kramarju: Fej! Fej! Glejte ga policista! Stražo je klical v parlament in sedaj si upa še govoriti! Mi mu ne pustimo, da bi govoril! Naj gre mej policaje! Desnica je ugovarjala ter klicala: Tako nemški liberalci razumevajo prostost besede. Ti ljudje nimajo niti pojma o svobodi! Državni zbor ne sme trpeti takega nasilstva! — Poslanec

Kramar se ni dal motiti ter je mej velikim nemirrom završil svoj govor.

Dunaj, 26. aprila. Klubi desnice so razpravljali predloge o jezikovni vredbi ter označili svoje načelno stališče. — Poljski klub ne priznava državnemu zboru pravice določevati o jezikovni vredbi, ker je to pravica deželnih zborov. Volitve v odsek se pa poljsko kolo vkljub temu sklepu udeleži. — Mladočeški klub stoji na istem stališču ter bo to svoje stališče tudi v zbornici označil. Ako pa državni zbor sploh vzame v roke vredbo jezikovnega vprašanja, mora to storiti za celo državo. Iz tega razloga se mladočeški klub udeleži volitve v odsek. — V jugoslovanskem klubu prevladujeta dve smeri. Slovenci in Rusini so za to, da se v drž. zboru vredbi jezikovno vprašanje, vender tako, da se povsod varujejo pravice manjšine po posameznih kronovinah. Dalmatinski poslanci so na stališču, da državni zbor ni kompetenten odločevati o tem vprašanju. Zato bodo proti temu vložili ugovor v zbornici. To načelo bo vtemeljeval posl. Vuković.

Dunaj, 26. aprila. Položaj v zbornici je tako napet, da predlogi glede vredbe jezikovnega vprašanja ne bodo niti odseku izročene ter da parlament preneha zborovati.

Dunaj, 26. aprila. Neresnična je vest, kakor da bi bila desnica naprosila levico, naj omogoči prvo branje predlogov o nagodbi. Poslancem na desnici o tem ni nič znanega.

Dunaj, 26. aprila. Državno sodišče je glede poslaniških dnin za one soc. demokratične poslance, ki so bili od sej izključeni, določilo, da jim vlada mora plačati dnine, ker ima po zakonu vsak poslanec sedež in glas in dnino v zbornici. Izključitev poslancev iz zbornice je bila torej nezakonita.

Dunaj, 26. aprila. List »Reichswehr«, ki je dobival od Badenija veliko podpore, toži sedaj za odškodnino, ker listu Gautsch zagotovljene podpore v znesku 130.000 gld. ni hotel nakazati. V tej stvari so nemški nacionalci vložili interpelacijo naperjeno proti vladi.

Dunaj, 26. aprila. Nadvojvoda Leopold je v Hörnsteinu nevarno obolet. V nedeljo je prejel sv. zakramente za umirajoče.

Gradeo, 26. aprila. Oblastvo je prepovedalo na prvega maja napovedani socijalno-demokratski obhod po mestu.

Rim, 26. aprila. Zbornica je odobrila izvolitev poslanca Crispija, ki je v včerajšnji seji storil obljubo.

London, 26. aprila. Gladstone je od dne do dne slabejši, vendar še ni kake posebne nevarnosti.

Vojska mej Španijo in Ameriko.

Pričetek je storjen. Iz Madrida in Washingtona dohajajo namreč poročila, da je v soboto zjutraj priplulo pred kubansko glavno mesto 12 ameriških vojnih ladij pod vodstvom Sampsonovim. S tem brodovjem je blokiran kubansko obrežje v dolgosti 200 km, to je od Bahia-Honda, ki leži 80 km proti zahodu od Havane, do Cardenas, ki je 120 km oddaljen od Havane na vzhodni strani. Ladije so usidrane deset milj pred Havano in razvrščene v ravni črti. Iz Keywesta se sicer poroča, da je odplulo nekaj teh ladij proti vzhodu oziroma proti zahodu, toda to ni posebno verjetno, ker za dejanjsko blokado omenjenega obrežja zadostuje komaj 12 vojnih ladij. Poleg Havane je zaprto tudi pristanišče Cienfuegos na južni strani Kube.

Na Filipine so poslali Amerikanci dosedaj pet vojnih ladij iz Hongkongskega pristanišča. Dva parnika, »Olympia« in »Baltimore« še sledita, ko dospe ameriški konzul iz Manile. Vstaši na teh otokih navdušeno pozdravljajo dohod ameriškega brodovja in se hočejo popolno zjediniti z ameriško silo proti španjski oblasti.

Mac Kinley je neki določil, da se onim španjskim ladijam, ki ničesar še ne vedo o vojski, ne sme nič zgoditi, toda dotičnemu korzarju bo vendar le odprta pot, ker naposled ne bo prisiljen verjeti zatrdilom nasprotnikovim.

Parnik »Buenaventura«, ki so ga zasačili ameriški korzarji, je last angleško-španjske parobrodne družbe v Liverpoolu. Proti temu ugrabljenju bodo ugovarjali tudi Angleži. Poleg te ladije so ugrabili Amerikanci španjski parnik »Miguel Jover«, na katerem je bilo več bombaža in žita ter je bil na potu iz New-Orleansa v Barcelono, ter neko manjšo ladijo »Mathilde«, katero so privedli v pristanišče Keywest.

Nasprotno so pa španjski korzarji ugrabili veliko ameriško ladijo »Shenandoa«, na kateri je bilo kalifornijskega žita v vrednosti 750.000 frankov, ter parnik »St. Louis«.

Madridski uradni list objavlja dekret, iz katerega je razvidno, da je res že nastopilo vojno stanje. S tem dekretom se razveljavljajo vse mirovne in prijateljske pogodbe, vse ameriške ladije morajo v petih dneh po objavljenju dekreta ostaviti španjsko obrežje; Španija se nadalje pridružuje pariškemu dogovoru glede morskega prava, pridržuje si pa pravico, izdajati korzarska pisma ter dovoljenja za preiskavo vseh sovražnih in dvomljivih ladij. Iz raznih trgovskih ladij se namerava v slučaju potrebe pomnožiti vojna mornarica.

Ameriško-špansko brodovje. Zvezne države imajo te le bojne ladje: Dvostolpnih bojnih ladij 110 m. dolgih in 22 širokih je 6. Brez stolpa oklopnih bojnih od 92—106 m. dolgih in 20 m. širokih ladij je 5. Oklopnih križark od 76 do 122 m. dolgih in od 13—20 m. širokih so pa le 3. Dvostolpnih monitorjev je 6, ki so po 79 m. dolgi, 17 m. široki; le eden je dolg 89 m. in širok 20 metrov. Enostolpnih monitorjev je pa 13, dolgih od 61—69 m. in širokih 13—14 m. Oklopnih ladij od 51—126 m. dolgih in od 10—18 m. širokih je 31. Torpednih ladij je okoli 30, od 27—72 dolgih in od 4—14 m. širokih. Vseh za vojno pripravnih ladij imajo 97, ki so v vojnem slučaju skoraj s samo domačimi topovi lastnega izdelka oboroženi. Dalje ima tudi 6 jadrnic za vezbanje pomorščakov in vojaških gojencev in več službenih ladij tako imenovanih »Hulkov«, (ali ladij za nastanjenje vojakov in za bolnišnice), katerih je 13. Poleg vseh teh pa ima vlada za slučaj vojne na razpolago še 31 velikih parnikov od raznih (5) pomorskih zadrug, velikih, t. j. od 70 do 130 m. dolgih in 15—20 m. širokih, ki preplujejo v eni milji do 20 morskih milj. Vendar v primeri z bogastjo in sedanjo velikostjo zveznih držav (okoli 70 mil. duš) je njih mornarica le majhna; kajti severne zvezne države se držijo stalno »štedljivega sistema«, med tem ko vlada v Evropi vso krv in mozg izsesajoči militarizem. Španška pa mora imeti radi mnogih naselbin v vseh delih sveta večjo mornarico in številnejše ladje, katerih šteje skupaj 156, enakega sistema kakor jih imajo druge evropske velevalsti in enako so tudi za vojno oborožene. Največa oklopna Carlos V., je 116 m. dolga in 20 m. široka, obsega 9235 bačev in ima moči za 15.000 konjskih sil. Oborožena je z 28 topovi raznega kalibra in sistema; prepluje v eni milji 20 milj in je bila spuščena v morje 1895 l. V tem številu je primerno število velikih in stolpnih ladij, topovskih ladij in torpedonosnih. Poleg teh ima Španška tudi za slučaj vojne še 12 pomočnih križark, t. j. železnih in jeklenih parnikov ter dolgih od 110 do 124 m., širokih pa od 13—15 metrov. Izmed teh 12 velikih parnikov se imenuje eden v čast sv. Očetu papežu, Leon XIII. ter je dolg 115 in širok 15 metrov, obsega 5011 bačev (tón) in stroj pa je močan za 5200 konjskih sil. Prepluje v eni milji 15 milj ter je bil spuščen v morje 1890 l. Teh 12 pomočnih križark je namenjenih za otok Kubo ter prevaževanje vojakov. Akoravno pa nekdanj mogočna Španška presega v številu bojnih ladij severnoameriške države, vendar jih radi mnogih svojih po vseh delih sveta raztresenih naselbin ne more vseh v vojni porabiti, in ker imajo zvezne države mnogo bolj z novci napolnene državne zaloge, kakor pa Španci, in si oni vsled tega lahko v kratkem oskrbijo še večjo mornarico, nego jo ima Španška, zato je pa jako dvomljivo, bode li mogla ta nasproti bogatim zveznim državam svojo čast in lastnino (Kubo) rešiti.

London, 26. aprila. Prva pomorska bitka se pričakuje v bližnjih dneh. Amerikansko vojno brodovje gre naproti španjskemu brodovju.

Madrid, 26. aprila. Amerikanci niso pretrgali kabelja mej Havano in Keywestom, zadržujejo pa šifrirane brzozjavke.

Havana, 25. aprila. Včeraj zjutraj so streljali vojaki na španjski trdnjavi Morro na ameriško brodovje, a brez uspeha. Amerikanci so ugrabili dva čolna s premogom in rumom ter ju odvedli v Keywest.

Washington, 26. aprila. Državni tajnik Sherman je demisijoniral. Njegovo mesto se je ponudilo njegovemu namestniku William Day-u, ki je pa najbrže tudi ne vsprejme in vloži ostavko. Tudi v ministerstvu vlada razpor. Vojni in minister za mornarico odstopita v kratkem. Vojna uprava zahteva, da organizovana armada takoj odrine na Kubo, poveljnik Miles pa se temu upira, češ da je zelo nevarno pošiljati na bojišče manj ko

50.000 mož in je bolje čakati, da se ji pridružijo tudi prostovoljci.

Washington, 26. aprila. Senat in zbornica sta vsprejela resolucijo, v kateri se konstatuje, da je počenši z 21. aprilom nastopilo vojno stanje mej Španijo in Ameriko, in se pooblašča predsednik, da sme uporabiti vso vojno moč na suhem in na morju.

Svila za nevestine obleke 65 kr.

do gld. 14.65 meter — istotako črna, bela in barvena Hennebergova svila od 45 kr. do gld. 14.65 meter — v najmodernejših tkaninah, barvah in vzorcih.

Na zasebnike poštnine in carine prosto na dom. — Vzorci obratno. — Dvojni pisniški porto v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg

(c. in kr. dvorni zalagatelj) v Curihu. 56 3 6

Termini so:

22. aprila. Ana Mauer, strežnica, 51 let, Stari trg 22, krvavenje vsled raka v želodcu. — Valentin Koželj, uradnika sin, 4 dni, Mestni trg 8, cephalae mat. apoplexia neonatorum.

23. aprila. Jožefa Ivan, delavca hči, 1 mesec, Opekarska cesta 22, jetika. — Martin Zupančič, posestnik, 72 let, Soteska 8, kap. — Anton Maher, kovača sin, 4 leta, Martinova cesta 1, peritonitis tubercul.

24. aprila. Anton Kovačič, delavca sin, 2 meseca, Streliške ulice 8, božjast.

V otroški bolnišnici:

24. aprila. Vincencij Schmalz, redarja sin, 4 mesece, bronchitis chron. — Anton Zele, sirota, 8 let, jetika.

V hiralnici:

24. aprila. Ivana Vondčina, rudarja hči, 23 let, jetika. — Ana Langerholz, obrtnika žena, 51 let, susica možgan.

V bolnišnici:

21. aprila. Ana Novak, dekla, 24 let, jetika. — Eliza-beta Selan, mesna uboga, 70 let, ostarelost.

22. aprila. Matija Antič, zidarski pomočnik, 45 let, fractura cranii complicata.

23. aprila. Marjeta Hribar, zasebnica, 71 let, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebes	Padavina v 24. urah
25.	9. zvečer	735.6	12.5	sl. jvzh.	del. oblak.	
26.	7. zjutraj	734.6	9.4	sr. jvzh.	oblačno	0.0
	2. popol.	731.5	20.4	sr. jug.	del. oblak.	

Srednja včerašnja temperatura 13.0°, za 1.7° nad normalom.

Častitim volilcem III. razreda!

Pri včerašnji dopolnilni volitvi za III. razred občinskega sveta tolnega mesta Ljubljane izvoljena sva bila s toli pretežno, naju nad vse častečo večino, da smatram svojo sveto dolžnost zahvaliti vse p. n. volilce, kateri so s svojim glasovanjem poverili nama mesto občinskega svetnika, zagotavljajoča, da se bova vsikdar na pristojnem mestu potegovala za pravice in koristi najinih soobčanov.

V Ljubljani, dne 26. aprila 1898.

Josip Kozak, Anton Klein,

307 1—1

občinska svetovalca.

Za spomlad in stavbeno dobo!

Vse kar treba pri kmetijstvu, popravljanju in zidanju hiš.

Orala, brane, lopate, motike, krampe, vile, vsakovrstne žage in pile, lonci (železoliti in ploščevinasti), nagrobni križi, različna mizarska, tesarska, kovaška, ključarska in usnjarska orodja.

Štedilniki, pečl. kovano in valano železo, vsakovrstno kuhinjsko orodje, kovanja za okna, vrata in cele hiše. Železniške šine za oboke, cement, štorje za strop.

Zaradi opustitve trgovine

oblastno dovoljena

popolna razprodaja
vsakovrstne železnine po
tovarniških cenah.

Najlepša prilika g. trgovcem in sl. konsumnim društvom si vsakovrstno železnino najceneje naročiti. 293 7

And. Druškovič

Mestni trg št. 9/10.

Dratence in drat, vsakovrstne tehtnice, ploščevina vsakovrstna, kakor: mesingasta, pokfana, bakrena, cinkasta in pocinkana, bela in črna. Trombe za vodo in gojnice. Svetilke in kovanja za kočlje. Vsa kovrsne ključalnice, mesingaste kljčke, pante in zapah. Ledene omare in pipe za pivo. Kroglice in keglice za kegljanje itd. itd. itd.

Najpopolnejša, najelegantnejša in najurnejša

kolesa

izdeluje

Prva praška tovarna za kolesa

Šubert Tombo in dr.

v Pragi, 300 2—2

katera ilustrovane kataloge franco razpošilja.

Leta 1897. so skoraj vsa odličnejša prva darila bila dobljena na naših strojih.

V Zagrebu so pri treh mednarodnih dirkah dobili na naših kolesih prva darila: Vodilek, Reininger, Kosina.

Severonemški Lloyd v Bremi.

158 30—17

Od vis. c. kr. ministerstva vsled ukaza dne 7. maja 1894. št. 5373 dovoljen.

Brodarstvo poštinih brzoparnikov do Novi-Jorka:

Brema - Sev. Amerika.
Do Novi-Jorka.

Iz Breme vsak torek in soboto zvečer.

Iz Southamptonu dotaknivi se

Cherbourga vsako sredo in nedeljo

Iz Genove dotaknivi se Neapola

via Gibraltar dva ali trikrat

ra mesec.

Brema - Južna Amerika.

Do Montevideo.

Do

Baltimore.

Brema - Vzhodna Azija.

Do Kitajskega.

Do

Buenos-Ayres.

Do

Japonskega.

Brema - Avstralija.

Do

Adelaide, Melbourne,

Sydneya.

voznja po morji
čez ocean do
Novi-Jorka traja
6 do 7 dnij.

Najlepša in najceneja

priložnost za potovanje.

Glavni zastopnik v Ljubljani:

Edvard Tavčar.

Dunajska borza.

Dne 26. aprila.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 80 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 " 60 "
Avstrijska zlata renta 4%	121 " 50 "
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 " 50 "
Ogerska zlata renta 4%	120 " 50 "
Ogerska kronska renta 4%, 200 kron	99 " 10 "
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	913 " — "
Kreditne delnice, 160 gld.	349 " 75 "
London vista	120 " 85 "
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 " 85 "
20 mark	11 " 77 "
20 frankov (napoleonidor)	9 " 56 "
Italijanski bankovci	44 " 40 "
C. kr. cekini	5 " 66 "

Dne 25. aprila.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	163 gld. — kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 " 50 "
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 " 50 "
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 " 25 "
Tisne srečke 4%, 100 gld.	139 " 25 "
Dunavske vravnave srečke 5%	129 " 50 "
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 " — "
Posojilo goriškega mesta	112 " 50 "
4% kranjsko deželno posojilo	99 " — "
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 " 70 "
Prijoritete obveznice državne železnice	218 " — "
" južne železnice 3%	179 " 50 "
" južne železnice 5%	125 " 80 "
" dolenjskih železnic 4%	99 " 50 "

Kreditne srečke, 100 gld.	204 gld. 75 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 " — "
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 " 25 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	27 " — "
Salmove srečke, 40 gld.	83 " 25 "
St. Genois srečke, 40 gld.	79 " 50 "
Waldsteinove srečke, 20 gld.	59 " — "
Ljubljanske srečke	22 " 75 "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	154 " 75 "
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3435 " — "
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	418 " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	72 " 75 "
Splošna avstrijska stavbinska družba	116 " 50 "
Montanska družba avstr. plan.	156 " 75 "
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	177 " — "
Papirnih rubljev 100	127 " 37 "

S 1. aprilom se prične novo celoletno naročevanje!

Avtentično oznanilo žrebanja tu in inozemskih loterijskih srečk, izkaz vseh izžrebanih državnih in zasebnih obilgacij.

Naročnina od 1. aprila do konca dec. t. l. je
za Avstro-Ogersko gld. 2.—.

„MERCUR“

XXXVI. leto.

S 1. aprilom na novo vstopivši naročniki dobijo, dokler je še kaj zaloge, kot

brezplačni privrček „Finanzielles Jahrbuch“, ki obsega zaznamek vseh izžreba-

nih srečk. — Naročuje se s poštnimi nakaznicami pri vseh c. in kr. poštnih uradih in pri

administraciji „Mercur“, Dunaj, I. Wollzeile 10.